

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

Asins paraugu ņemšana

Asins izmeklējumiem izmanto kapilārās un venozās asinis. Paraugu ņemšanai izmanto vienreizējās lietošanas sistēmas, nodrošinot pilnīgu drošību pacientiem, medicīniskajam personālam un izslēdzot kontaminācijas risku.

Kā notiek asins analīžu ņemšana no vēnas?

- Vispirms māsiņa sagatavos nepieciešamos priekšmetus procedūrai, paskatīsies, kādas analīzes ir nozīmētas un pārliecināsies, vai pacients ir atnācis tukšā dūšā (ja tiek nodotas analīzes, kam nepieciešama iepriekšēja sagatavošanās).
- Uz rokas tiks uzlikts žņaugis, un pacientam palūgs nedaudz plaukstu saspiest, lai vēna, no kuras ņems analīzi, uzpildītos. Tādā veidā vēnā trāpīt ir vieglāk un tas ir arī nesāpīgāk. Turpmāk pacients tur dūri saspiestu.
- Māsiņa dezinficēs punkcijas (dūriena) vietu un iedurs vēnā ar sterilu injekcijas adatu.
- Kad vēnā ir trāpīts, māsiņa žņaugu palaidīs vaļīgāk un liks pacientam dūri atslābināt. Šajā brīdī uzpildās nepieciešamais stobriņu skaits, kas atkarīgs no tā, kādas analīzes nepieciešamas. Parasti tas ir viens vai divi stobriņi.
- Kad visi stobriņi uzpildīti, pacientam uz dūriena vietas uzliks vati ar dezinficējošu šķīdumu un

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

izņems adatu.

- Uz vates uzlīmēs plāksteri un palūgs paturēt uzspiestu pirkstu uz dūriena vietas vai turēt roku saliektu elkonī aptuveni 5–10 minūtes.

Iespējamās komplikācijas:

- Ja vati nepietur pietiekami stingri vai pietiekami ilgi piespiestu pēc parauga noņemšanas, ir iespējams asins izplūdums. Tā izmērs ir atkarīgs no pacienta organisma īpatnībām.
- Pacientiem, kuri lieto antikoagulantus (asins sastāvu šķīdinošus medikamentus, piemēram, Warfarin), vate jāpatur ilgāk piespiesta dūriena vietai, jo asinis sarec lēnāk, nekā pacientiem, kuri nelieto šādus medikamentus.
- Bērniem, kuri ir nemierīgi un kam nav iespējams rociņu noturēt nekustīgi, iespējams asins izplūdums (zilums). Medmāsa ieteiks pareizāko rīcību šādā gadījumā.
- Ja mājās zilums traucē un sāp, varat uz stundu likt spirta kompresi vai lietot kādu pretsāpju ziedi.

Asins analīzes, kurām nepieciešama sagatavošanās

Vairumā gadījumu ir vēlams nodot asinis no rīta pirms fiziskas slodzes un diagnostiskām procedūrām. Vēlams atturēties no smēķēšanas, ēšanas, kafijas dzeršanas tieši pirms analīžu nodošanas.

<i>Veicamie asins izmeklējumi</i>	<i>Nosacījumi izmeklēšanas materiāla paņemšanai</i>
Asins aina Retikulocīti	Materiālu vēlams nodot no rīta pirms jebkādas fiziskas slodzes un diagnostikas procedūrām.
Glikoze asinīs	Pacientam jābūt tukšā dūšā vai vismaz 2 stundas pēc ēdienreizes.
Glikozes slodzes tests	<p>Kā sagatavoties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vismaz 3 dienas pirms testa uzturēt parastos ēšanas paradumus (vismaz 150 – 200 g ogļhidrātu dienā). • Vismaz 3 dienas pirms testa pārtraukt lietot medikamentus, kas var ietekmēt glikozes līmeni asinīs. Obligāti konsultējieties ar ārstu, vai tas neapdraud Jūsu veselības stāvokli! • Turpināt pierastās fiziskās aktivitātes – izvairīties no intensīvās fiziskās slodzes vai ilgstoša gultas režīma. <p>Kā notiek izmeklējums:</p>

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratorijā jāierodas tukšā dūšā (12 stundas pēc pēdējās maltītes), rēķinoties ar to, ka izmeklējums ilgs 2 stundas. • Visu izmeklējuma laiku jāatturas no ēšanas, smēķēšanas un fiziskām aktivitātēm. Brīdinām, ka izmeklējuma laikā dažiem pacientiem var būt reibonis vai slikta dūša. • Māsiņa paņems pirmo asins paraugu no vēnas tukšā dūšā. • Pēc tam 5 minūšu laikā Jums būs jāizdzer viena glāze ūdens ar 75g glikozes pulvera. Līdzī var paņemt citronu, lai būtu vieglāk izdzert šo ļoti saldo maisījumu. • 2 stundas pēc glikozes šķīduma izdzeršanas jānodod asins paraugs no vēnas. • grūtniecēm asinis jānodod pēc 1 stundas un pēc 2 stundām no glikozes šķīduma izdzeršanas. • Pēc tam varat paēst un turpināt ierasto ikdienas ritmu.
ZBL holesterīns Lipoproteīdu frakcijas Triglicerīdi asinīs	Pacientam vēlams būt tukšā dūšā ne mazāk par 12 stundām.
Laktātdehidrogenāze (LDH) un LDH frakcijas Kreatīnkināze	Nedrīkst nodot materiālu pēc fiziskas slodzes.
C-peptīds, Insulīns, folskābe, gastrīns , B12	Pacientam materiāls jānodod tukšā dūšā.
PSA, brīvais PSA asinīs	Asinis jānodod pirms prostatas palpācijas, biopsijas, citoskopijas vai katetera nomaiņas. Pēc prostatas diagnostiskām manipulācijām asinis var nodot ne ātrāk kā pēc 10 dienām.
Prolaktīns/PRL	Asinis jānodod ne ātrāk kā 3 stundas pēc pamošanās, kā arī pēc 10-15 minūšu atpūtas tieši pirms materiāla noņemšanas.
Somatotropais hormons asinīs	Pacientam jābūt miera stāvoklī 30 min. pirms asins nodošanas.
Urīna paraugu ņemšana	

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

Klīniskai urīna analīzei izmanto rīta urīna porciju , nepieciešamības gadījumā var izmantot arī jebkuru urīna porciju (spontāns urīns) dienas laikā , ievērojot pareizu urīna savākšanu.

- Urīns jāsavāc speciālā konteinerā, ko var saņemt laboratorijā vai iegādāties aptiekā. Nepiemērots, it īpaši otrreiz lietots, trauks, var ietekmēt analīzes rezultātu.
- Pirms urīna parauga iegūšanas 12 stundas ir jāatturas no dzimumdzīves.
- Pirms parauga iegūšanas ievēro parastos ēšanas paradumus.
- Paraugu neiegūt tieši pēc fiziskas slodzes.
- Urinējot nepieskarieties ar konteineru pie ķermeņa.
- Urīna paraugs nedrīkst būt sajaukts ar fēcēm vai jebkādu citu materiālu.
- Urīnu nogādā laboratorijā nekavējoties. Ja tas nav iespējams, to glabā ledusskapī (nekādā gadījumā ne saldētavā). Ja tas glabāts ledusskapī ilgāk par 2 stundām, paraugs ir nederīgs.
- Ilgākai paraugu uzglabāšanai līdz 72 stundām ledusskapī, urīns jāsavāc stobriņā ar konservantu (var iegādāties laboratorijā vai aptiekā), stobriņā esošo pulverveida konservantu neizbērt.
- Paraugu neturēt saulē
- Par parauga paņemšanas laiku un glabāšanu jāinformē laboratorijas personāls.

<i>Veicamie urīna izmeklējumi</i>	<i>Nosacījumi izmeklēšanas materiāla paņemšanai</i>
Klīniskā urīna analīze	<p>Ir nepieciešams pirmās rīta porcijas vai spontāns urīns.</p> <p>Jāsavāc svaigi izdalītā urīna strūkļas vidējā porcija pēc rūpīgas rīta tualetes, bet ieteicams nelietot ziepes.</p> <p>Kā pareizi iegūt urīnu analīzei:</p> <p>Sievietēm:</p>

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

1. Urīnpūslim jābūt pilnam.
2. Nomazgā rokas.
3. Ar roku jāpaplēš ārējās ģenitālijas.
4. Jānomazgā ārējie dzimumorgāni virzienā uz mugurpusi.
5. Ar dvieli noslauka starpeni.
6. Urīnē uz leju podā līdz "pusei".
7. Nepārtraucot urinēšanu savāc urīnu tīrā traukā, apmēram 30-40 ml.
8. Beidz urinēšanu.
9. Nogādā trauku laboratorijā.

Vīriešiem:

1. Urīnpūslim jābūt pilnam.
2. Nomazgā rokas.
3. Jāatvelk priekšāda.
4. Jānomazgā dzimumlocekļa gals ar tīru kokvilnas salveti (papīra dvieli) un jānoslauka.
5. Atvelkot priekšādu urīnē tualetē līdz "pusei".
6. Nepārtraucot urinēšanu savāc urīnu tīrā traukā, apmēram 30-40 ml.
7. Beidz urinēšanu.
8. Nogādā trauku laboratorijā.

Urīna savākšanas komplekts zīdaiņiem

Komplekts sastāv no: sterila urīna maisiņa, ievilcējkapilāra un stobriņa ar konservantu

Lietošana:

- Izņemiet urīna maisiņu no sterilā iepakojuma, noņemiet līpošo daļu no atveres un pielīmējiet maisiņu pie ģenitālijām ar smailo galu virzienā uz mugurpusi.

- Gaidiet, kamēr maisiņš piepildās ar urīnu.

- Atveriet otru iepakojumu, izņemiet stobriņu un ievilcējkapilāru.

- Noņemiet urīna maisiņu no ģenitālijām, ievietojiet ievilcējkapilāra tievo galu maisiņa atverē, lai tas iemērcas urīnā.

- Paņemiet vakuuma stobriņu ar konservantu un ar korķi uz leju ievietojiet to ievilcējkapilāra paplašinājumā esošajā atverē, kurā ir integrēta adata un, droši caurdurot, uzspiediet stobra korķi uz tās. Nelieciet pirkstus ievilcējkapilāra paplašinājumā esošajā atverē – tajā ir integrēta adata! Vakuums ievilks urīnu stobriņā tik, cik tas vajadzīgs. Stobriņu lēnām samaisiet 8 – 10 reizes, lai piedeva – konservants vienmērīgi sajauktos ar urīnu.

- Nogādājiet stobriņu laboratorijā analīzes veikšanai, pārējās komplekta sastāvdaļas izmetiet.

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

Urīna uzsējums uz mikrofloru	<p>Pirms materiāla noņemšanas rūpīgi jāapmazgā ārējie dzimumorgāni. Apmazgāšanai jālieto ziepes.</p> <p>Noskalojiet un nosusiniet dzimumorgānus ar papīra salveti. Ļaut notecēt pirmiem urīna pilieniem.</p> <p>Neaizturot urināciju, savākt vidējo urīna porciju sterilā traukā, aizvērt un nogādāt laboratorijā.</p>
Mikroalbuminūrija	<p>1.rīta urīns vai 24 stundu/diennakts urīns</p>
Kalcijs Fosfors Svins	<p>Diennakts urīns-24 stundu urīns, norādot diurēzi (kopējo daudzumu). <u>24 stundu/diennakts urīna savākšana:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzreiz pēc pamošanās iztukšo urīnpūsli, urīnu izlej ārā, pieraksta laiku (piemēram, 7.00). • Turpmākās 24 stundas vāc visu urīnu, salejot to kopējā traukā. Jālieto tīrs 2,5–3 l trauks. Katru reizi pēc jauna urīna pievienošanas, lielo trauku parotē, lai sajauktu tā saturu. Paraugu glabā ledusskapī (nekādā gadījumā ne saldētavā). Laboratorijā saņemsiet arī konservantu 24 stundu urīnam. • Nākošās dienas 7.00 (vai citā laikā, kad sākat parauga vākšanu) obligāti jāiztukšo urīnpūslis, ielejot pēdējo porciju kopējā traukā. • Lai pareizi savāktu diennakts urīnu ir jāievēro noteikums: urīna vākšana sākas ar tukšu urīnpūsli un beidzas ar tukšu urīnpūsli! • Urīna vākšanas perioda beigās visu urīna daudzumu samaisa, izmēra kopējo diennakts daudzumu, no tā ap 20 ml ielej mazajā urīna konteinerā, marķē ar pacienta vārdu un uzvārdu, obligāti norādot izdalītā urīna kopējo diennakts tilpumu (ml) un nogādā laboratorijā.
Kopējais olbaltums olbaltumvielu frakcijas albumīns, urea,kreatinīns urīnskābe	<p>Pirmā rīta urīna porcija vai 24 stundu urīns. Uz laboratoriju atnes aptuveni 10-20 ml.</p>
Amilāze	<p>Spontāns urīns-tā ir urīna porcija, neatkarīgi no savākšanas laika.</p>
Hlamīdiju antigēns /PQR Neisseria Gonorrhoeae antigēns/PQR- urīnā	<p>Urīns – rīta pirmā porcija. Pacients savāc pirmās rīta urīna porcijas pirmo strūklu, pirms tam neveicot ārējo dzimumorgānu tualeti. Nosūta 10-20 ml urīna uz laboratoriju.</p>
Uzsējums uz ureaplazmu Uzsējums uz mikoplazmu- urīnā	<p>Urīns – rīta urīna pirmā strūkla. Analīzei nepieciešams ap 10 ml urīna. Materiālu vāc pirms antibakteriālās terapijas kursa.</p>

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

Deoksipiridolīns urīnā	1.vai 2.rīta urīns savākts līdz plkst.10. Analīzei nepieciešams ap 10 ml urīna
Fēču paraugu ņemšana	
<p>Pirms fēču parauga iegūšanas jebkāda veida analīzei anālajam apvidum jābūt tīram. Analīzes veikšanai nepieciešamas svaigas fēces – atnestas ne vēlāk kā 8-12 stundas pēc iegūšanas. Līdz nogādāšanai laboratorijā fēces stingri noslēgtā konteinerā (ko saņem laboratorijā) jāglabā ledusskapī (nekādā gadījumā ne saldētavā). Konteiners jāievieto maisiņā, lai izvairītos no nejaušas saskares ar apkārtējo vidi. Fēces ievāc sekojošā veidā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Defecēt var, piemēram, uz tīra papīra, papīra salvetes vai nelietota plastikāta maisiņa • Izmantojot „šiberi”, to iepriekš izmazgā ar ziepēm un sūkli, vairākkārt izskalo ar tekošu ūdeni, bet pēc tam aplej ar vārošu ūdeni un atdzesē. • Savāc ar speciālo konteinerā ievietoto karotīti apmēram 10 – 15 g fēču no kopējās masas dažādām vietām, dziļuma. Sevišķi svarīgi ir pareizi paņemt dažādo materiālu gļotainās fēcēs! • Konteineru <u>nepiepildīt</u> līdz augšai • Uz konteineru uzraksta vai uzlīmē pacienta vārdu, uzvārdu. • Neņemt fēces ar urīna vai jebkādu citu materiālu piejaukumu vai pēc klizmas. • Fēces līdz vešanai uz laboratoriju ļoti vēlams glabāt ledusskapī (nekādā gadījumā ne saldētavā), īpaši karstā laikā. 	
<i>Veicamie fēču izmeklējumi</i>	<i>Nosacījumi izmeklēšanas materiāla paņemšanai</i>
Koprogramma Parazītu oļiņas Kalprotektīns Fēču uzsējums uz mikrofloru	3 dienas pirms materiāla nodošanas ievēro parasto uztura režīmu. Lai pēc koprogrammas rezultātiem varētu spriest par gremošanas trakta funkcionālajām spējām, pacientam jālieto daudzveidīgs uzturs. <ul style="list-style-type: none"> • Svaigas fēces ņemtas no 1 porcijas dažādām vietām. Pēc iespējas svaigāku materiālu nogādāt uz laboratoriju tīrā, sausā traukā, kuru paņem laboratorijā.
Apslēptās asinis	Ja izmeklējuma mērķis ir asins konstatēšana: <ol style="list-style-type: none"> 1. 3 dienas iepriekš nelietot ēdienu, kas var dot kļūdainu rezultātu- sarkanās gaļas ēdienus; asinsdesas, jēla un pusjēla gaļa, zaļie augļi, dārzeņi (rāceņi, brokoļi, mārrutki, sarkanie redīsi). 2. Ierobežot C vitamīna un aspirīna lietošanu. 3. Neveikt testu caurejas un menstruāciju laikā.
Iztriepes materiāla ņemšana pie ginekologa vai urologa	
<i>Veicamie izmeklējumi</i>	<i>Nosacījumi izmeklēšanas materiāla paņemšanai</i>
Iztriepju izmeklēšana/GN, trihomonas, gardnerellozās	Izmeklēšanas nosacījumi Pirms materiāla ņemšanas uz STS nedrīkst lietot specifisku

Informācija pacientiem par paraugu savākšanu un nodošanu laboratorijā

nūjiņas, raugiem līdzīgās sēnes, mobiluncus nūjiņas/-STS bakterioskopiska diagnostika	antibakteriālo terapiju, ko izmanto STS ārstniecībā.
Hlamīdiju antigēns /PŅR un IF/ ; Neisseria Gonorrhoeae antigēns/PŅR- iztriepe Uzsējums uz ureaplazmu un mikoplazmu- iztriepe	Izmeklēšanas nosacījumi Pacientam jāatturas no urinēšanas 1-3 stundām pirms materiāla noņemšanas.
Citu materiālu ņemšana	
<i>Veicamie izmeklējumi</i>	<i>Nosacījumi izmeklēšanas materiāla paņemšanai</i>
Krēpu analīze Astmas elementi krēpās	Krēpas savāc sausā, tīrā traukā ar noslēgtu vāciņu (jāsaņem laboratorijā), neuzglabā. Pirms materiāla nodošanas jāizskalo mute ar tīru ūdeni. Jāvāc tikai tas materiāls, kas atdalās klepojot. Jānogādā laboratorijā nekavējoši.
Āda, nagi, skropstas u. c. testēšanai uz sēnītēm	Lai uzlabotu izmeklējuma kvalitāti, iesakām pacientiem tieši pirms došanās pie speciālista neapgriezt bojātos nagus un neveikt apmazgāšanos bojātajā apvidū. Bojātais ādas apvidus nedrīkst būt apstrādāts ar krēmiem, ārstnieciskām ziedēm un kosmētiku. 2 nedēļas jāatturas no pret-sēnīšu u. c. lokālu ārstniecisku līdzekļu lietošanas, pirms ārsts paņem paraugu uz sēnīšu noteikšanu
Spermas savākšana mikrobioloģiskajiem izmeklējumiem	Pirms spermas parauga iegūšanas uzsējuma veikšanai ir jāmazgājas tāpat kā pirms urīna analīzes parauga iegūšanas. Spermu jāievāc pirms antibiotiku vai lokāli lietojamu zāļu kursa sākšanas. Paraugu savāc masturbējot speciālā sterilā trauciņā uzsējumiem, ko iespējams saņemt laboratorijā vai aptiekā.